

Η μοναστική εμπειρία του Πνεύματος

Ορθοδοξία / Θεολογία

Ολιβιέ Κλεμάν, Καθηγητής Ινστιτούτου Ορθ. Θεολογίας “Άγιος Σέργιος”, Παρισίων

Η μοναστική εμπειρία του Πνεύματος μοιάζει με προσωπική συγκέντρωση της εμπειρίας της Εκκλησίας. Ο πνευματικός άνθρωπος γίνεται ευχαριστιακός άνθρωπος. Μπορεί να αναπτυχθεί πλήρως μόνο εκεί που υπάρχει η πνευματική πληρότητα της Εκκλησίας, το Σώμα του Χριστού, ως μία υπεραφθονία χαρισμάτων. «Ο Κύριος των Δυνάμεων», αναφέρει ο Αρχιμ. Ιουστίνος Πόποβιτς. «είναι πλήρως παρών σε κάθε κύτταρο του θεανθρώπινου του Σώματος, όπου είναι αποταμιευμένη η χάρη του Θεού, η οποία αενάως διενεργεί θαύματα, εξαγιαάζει και θεώνει όλους όσους ποθούν τον Χριστό και τον αναζητούν». Το Άγιο Πνεύμα και η χάρη του δεν δίδεται σε μεμονωμένα άτομα, δίδεται στην Εκκλησία ως μία κοινωνία «ομοούσιων» προσώπων. Ως μία κοινωνία «Πεντηκοστής», μέσα στην ενότητα του Σώματος του Χριστού, η Εκκλησία βρίσκεται στα εσώτερα βάθη της γνώσης και της αγάπης και ολόκληρη η ύπαρξη των προσώπων -τόσο ενσωματωμένα όσο και στην απαραίτητη μοναχικότητα, όπου ο καθένας βρίσκεται στα βάθη του Θεού μόνος προς Μόνο- δεν διαλύονται αλλά βρίσκουν την πηγή της αγάπης, ώστε το άλλο πρόσωπο γίνεται για μας απείρως πλησίον και απείρως άγνωστο που κανείς δεν μπορεί να κρίνει, σύμφωνα με τον ευαγγελικό κανόνα.

Τότε η απόκτηση των χαρισμάτων δεν είναι κατόρθωμα ενός μεμονωμένου ατόμου που υποστηρίζει ότι είχε έμπνευση αλλά μία «καθολική» πραγματικότητα με την πλήρη έννοια του όρου. Στην πλατειά διαλεκτική της ενότητας και της αντίθεσης που διακρίνει την Εκκλησία, «έκαστος ίδιον χάρισμα έχει εκ Θεού» (Α' Κορ. 7:7), «διαιρέσεις δε χαρισμάτων εισί, το δε αυτό Πνεύμα· και διαιρέσεις διακονιών εισί, και ο αυτός Κύριος· και διαιρέσεις ενεργημάτων εισίν, ο δε αυτός έστι Θεός, ο ενεργών τα πάντα εν πάσιν» (Α' Κορ. 12:4-6).

ο Χριστός Μ. Αρχιερέυς, πόλος από ωμοφόριο 18ος αι. Ι.Μ.Β..

Μοναχός είναι αυτός που εγκαταλείπει τον εαυτό του ως δώρο σε αυτό το βάθος της Εκκλησίας, αυτός που εισέρχεται στην καρδιά της Εκκλησίας, στην Εκκλησία «της καρδιάς», αυτή την πέτρα που «περικυκλώνεται από τα νερά στα βάθη της θάλασσας», όπως αναφέρει σε μια ομιλία του ο Άγιος Μακάριος. Η παράδοση τον αποκαλεί «ισάγγελο», όχι με την έννοια ενός «αγγελισμού», αλλά διότι βρίσκει την αλήθειά του ως μια λειτουργική ύπαρξη, ως «άνθρωπος του ιερού», όπως γράφει ο Παύλος Ευδοκίμωφ. Είναι αυτός που προσπαθεί να διακηρύξει με όλη του την ύπαρξη «άσω τω Κυρίω εν τη ζωή μου». Ανταποκρινόμενος σε αυτή την κλήση, γίνεται, χωρίς να το γνωρίζει, χαρισματικός, «εν ω και πιστεύσας εσφραγίσθη τω Πνεύματι της επαγγελίας τω Αγίω, ος έστιν αρραβών της κληρονομίας ημών, εις απολύτρωσιν της περιποιήσεως, εις έπαινον της δόξης αυτού» (Εφ. 1:13-14). «Σον βροτός αυ κλέος εστίν, ον άγγελον ενθάδ' έθηκας υμνοπόλον της σης, ω φάος,

αγλαΐης», γράφει ένας Καππαδόκης Πατέρας.

Καλούμενος να γίνει συνειδητά «πνευματοφόρος» ο μοναχός είναι πάνω απ' όλα και θα παραμείνει για πάντα ένας «σταυροφόρος». Η ασκητική, σύμφωνα με τον τύπο του Μάξιμου του Ομολογητή, είναι «η συνειδητή ένωση της αδυναμίας του ανθρώπου με τη δύναμη του Θεού». Μόνο «η μνήμη του θανάτου», με την πνευματική έννοια της τελευταίας λέξης, μπορεί να οδηγήσει τον άνθρωπο στη «μνήμη του Θεού», στην έκχυση του Πνεύματος εν ονόματι Κυρίου. Κάθε αρετή που δεν οδηγεί σε αυτή τη διπλή μνήμη —του θανάτου και του Θεού— είναι στερημένη από χάρη και δύναμη. «Μόνο εκείνος που πεισματικά διαφυλάττει την αυτογνωσία του σ' όλη τη διάρκεια της ζωής του δεν θα χάσει τη γνώση του Θεού», γράφει, ακολουθώντας ολόκληρη την παράδοση, ένας σχεδόν σύγχρονός μας Αθωνίτης μοναχός, ο Ιωσήφ Σπηλαιώτης. Σε αυτό τον άορατο πόλεμο, όπου η προσοχή διακρίνει την πνευματική πηγή του κακού, ο ασκητής εξερευνά τα βάθη του, που είναι τα ίδια με ολόκληρης της ανθρωπότητας. Όπως είπε και ο Χριστός στον Γέροντα Σιλουανό: «Κράτα το νου σου στον Άδη και μην απελπίζεσαι». Στα βάθη του Άδη η ψυχή επιζητεί το έλεος και είναι εκεί που ανακαλύπτει η ίδια ότι αγαπάται. Αυτή είναι μια συνεχής μετάνοια: Ο κόσμος παύει να είναι αυτός του «εγώ», που ειδωλοποιεί τον εαυτό του (και την ίδια ώρα τον μισεί) και γίνεται ο κόσμος του Θεού, ο ολοφάνερα αντιστραμμένος κόσμος των Μακαρισμών και της Κοινωνίας. Τότε κατανοούμε ότι ο πόνος, η κόλαση, ο θάνατος έχουν σκορπιστεί, μέσω «των δυνάμεων του σκότους», στις καρδιές μας. Ο Χριστός όμως είναι ο νικητής του Άδη και του θανάτου και αυτή η αναστημένη ζωή, το φως και η δροσιά του Πνεύματος, μπορούν να αναπτυχθούν μέσα μας, σε ακόμη μεγαλύτερο βάθος, ανάλογα με το μέτρο της πίστης και της ταπείνωσής μας, και να δημιουργήσουν ανθρώπους θαυμάτων και κάποτε ευλογίας.

Υπάρχει ακόμη η εγρήγορση, η αγρυπνία, η νήψις (ένα άλλο επίθετο του μοναχού είναι νηπτικός). Ο άνθρωπος ξεσκεπάζει, κάτω από τις κοινωνικές και ηθικές εκφράσεις του κακού, τις σατανικές ρίζες αυτού του κακού και τη δική του θεμελιώδη συννεοχή. Ανακαλύπτει, ακόμη πιο βαθιά, τον ενσαρκωμένο και σταυρωμένο Λόγο, ο οποίος από παράφορη αγάπη κατέρχεται σε αυτή την απουσία του Θεού, την οποία απουσία εγώ αποτελώ. Από αυτή τη συνάντηση της Αγάπης με την μη-Αγάπη, η πέτρινη καρδιά του ανθρώπου σχίζεται και αρχίζει να γίνεται σάρκινη, η δε χάρη του Αγίου Πνεύματος ρέει στον άνθρωπο, ξεκινώντας από το κέντρο αυτής της νέας του καρδιάς. Ο σπόρος που πέφτει είναι μικρότερος από τον κόκκο του σιναπιού, αν όμως ο άνθρωπος επιτρέψει σ' αυτή τη ζωή, που είναι πιο δυνατή από το θάνατο, να αναπτυχθεί μέσα του, τότε, χωρίς να δει ή χωρίς να γνωρίζει πώς, θα φτάσει στο ύψος ενός δέντρου που κινείται από την πνοή του Πνεύματος.

Η απόλυτη εγκατάλειψη κάποιου στα χέρια του Θεού με μια πίστη όπως αυτή του Αβραάμ, αυτή η εγκατάλειψη, αυτή η ταπείνωση -«Ότε προσεγγίσεις ενώπιον του Θεού διά προσευχής, ούτω γενού εν τω λογισμώ σου, ώσπερ μύρμηξ, και ώσπερ τα ερπετά της γης, και ώσπερ βδέλλα, και ως παιδίον ψελλίζον»- αυτή η θεμελιώδης κένωση, δίδει τη γνώση της ανθρώπινης κατάστασης, όχι γενικά και αόριστα, αλλά στην ιδιαίτερη αποδοχή του κάθε προσώπου. Για τον άνθρωπο που εξαγνίζει τον εαυτό του «κανένας δεν φαίνεται αμαρτωλός». Το μοναδικό θεμελιώδες κριτήριο που έχει κάποιος στη «σταυροφόρο και πνευματοφόρο» οδό, την οδό του Σταυρού και του Πνεύματος, είναι η ευαγγελική αγάπη προς τους εχθρούς. Και ο άλλος είναι πάντοτε εχθρός μου, όμως εγώ δεν έχω πλέον ανάγκη από εχθρούς αν άρχισα να πιστεύω στον Αναστάντα Χριστό.

Στο κέντρο αυτού του θανάτου και του δώρου της νέας ζωής, της «θυσίας του αίματος» και της αποδοχής του Πνεύματος, εμφανίζεται ένα βασικό χάρισμα, το δώρο των δακρύων. «Τούτο το σημείον έστω σοι εν οις πράγμασι βούλει υπεισδύναι του μη εισελθείν ένδοθεν του τόπου εκείνου. Όταν άρξηται η χάρις ανοίξαι τους οφθαλμούς σου προς το αισθάνεσθαι της θεωρίας των πραγμάτων εν αληθεία, τότε παρ' αυτά άρξονται οι οφθαλμοί σου οχετηδόν δάκρυα εκχέειν. Ωστε πολλάκις εκπλύνεσθαι και τας πα-ρειάς τω πλήθει αυτών. Και τότε ο πόλεμος των αισθήσεων γαλήνια, και ένδοθέν σου συστέλλεται. Εάν τις σε διδάξη τα ενάντια τούτων μη πιστεύσης αυτώ».

Ως η παρουσία του βαπτισματικού ύδατος, που είναι θάνατος και ανάσταση, τα δάκρυα δείχνουν πρώτα από όλα αγωνία και μετάνοια, ύστερα θαυμασμό, ευγνωμοσύνη και χαρά: αυτό συμβαίνει όταν συνειδητοποιήσουμε ότι η άβυσσος της κολάσεως, η δική μας κόλαση, εξατμίζεται σαν μια ασήμαντη σταγόνα μίσους

στην άβυσσο της θείας αγάπης. Τότε τα δάκρυα γίνονται γαμήλιο ιμάτιο για να ντύσουν τους προσκεκλημένους με αγνή διάθεση στο δείπνο της Βασιλείας, από τους οποίους τίποτα άλλο δεν ζητείται παρά να ντύσουν την καρδιά τους με ένδυμα γιορτής. Αν κανείς μπορεί να μιλήσει για το «βάπτισμα του Πνεύματος» μέσα στη μοναστική παράδοση (όπως κάνει μερικές φορές ο Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος), ή μάλλον για συνειδητοποίηση και προσωπική αντίληψη (με ταπείνωση) της πνευματικής διάστασης του μυστηρίου του βαπτίσματος, αυτός αναφέρεται πάνω απ' όλα στο χάρισμα των δακρύων. Και βέβαια αυτό βρίσκεται πέρα από κάθε χαρισματική θριαμβολογία...

«Μακάριοι οι πενθούντες, ότι αυτοί παρακληθήσονται». Αυτά τα χαρισματικά δάκρυα είναι, όπως αναφέρει η Μύρα Λοτ-Μποροντίν, τα «βαθεία νερά στην καρδιά του ανθρώπου», η οποία γίνεται εύκαμπτη στην πνοή του Πνεύματος. Ρέουν χωρίς να αλλοιώνουν το πρόσωπο, από τον πλούτο της καρδιάς. Εγείρουν ήδη το πνευματοποιημένο υλικό του «σώματος της δόξης».

Έτσι, το χάρισμα των δακρύων μας οδηγεί στο έσχατο χάρισμα που είναι η ένωση και η μεταμόρφωση του ανθρώπου μέσα στο θείο Φως του Θαβώρ. Αυτή είναι μια εσωτερική ένωση, μια εκστατική νηφαλιότητα, επέκτασις, της πνευματικής καρδιάς που επανενώνεται και καταυγάζεται από μια ακτίνα του απρόσιτου Θεού που προσφέρει τον εαυτό του ενώ παραμένει κρυμμένος από το ίδιο του το φως. Έτσι η προσευχή εμπνέει την όλη μας ύπαρξη, που αποκωδικοποιεί και φέρνει στην επιφάνεια την προσευχή όλου του κόσμου. Αυτό είναι το σπάνιο χάρισμα της αυθόρμητης προσευχής, η οποία εισάγει τον κόσμο μέσα στην Εκκλησία και την Εκκλησία μέσα στο σώμα-ναό του Αγίου Πνεύματος. «Το πνεύμα γαρ φησίν όταν κατοικήση εν τίνι των ανθρώπων, ου παύεται εκ της προσευχής. Αυτό γαρ το πνεύμα αεί προσεύχεται. Τότε, ούτε εν τω καθεύδειν αυτόν, ούτε εν εγρηγόρει η προσευχή εκ της ψυχής αυτού κόπτεται· αλλ' εάν εσθήη, και εάν πίνη, και εάν κοιμάται, και εάν τι πράττη, και έως εν βαθεί ύπνω αι ευωδίαί και οι ατμοί της προσευχής εν τη καρδιά αυτού αναδίδονται άνευ κόπου. Και χωρισμόν τότε η προσευχή ουκ έχει, αλλά πάσας τας ώρας αυτού, καν ησυχάση έξωθεν αυτού η τοιαύτη, αλλ' ουν πάλιν η αυτή λειτουργεί εν αυτώ κρυπτώς. Την σιγήν γαρ των καθαρών, προσευχήν λέγει τις των χριστοφόρων. Επειδή οι λογισμοί αυτών θείαι κινήσεις εισίν· αι κινήσεις δε της καθαρής καρδιάς και διανοίας, φωναί πραεΐαι εισίν, εν αις κρυπτώς τω κρυπτό ψάλλουσιν».

Ο πνευματικός άνθρωπος βυθίζεται στην Πνοή που ζωογονεί τον κόσμο και ντύνεται τα όμορφα άνθη του αγρού. Το άνοιγμα αυτής της χαρισματικής έμπνευσης, που είναι κάτι βαθύτερο από τη συνηθισμένη αναπνοή -«η αναπνοή του Πνεύματος», όπως την ονομάζει ο Άγιος Γρηγόριος ο Σιναΐτης- μας καλεί σ' ένα

δρόμο που ασταμάτητα ανανεώνεται από ένα θάνατο- ανάσταση, από το Θάνατο-Ανάσταση του Κυρίου. Η επίκληση «κολλά» στην αναπνοή, «πνευματοποιώντας την», και ο Θεός την ενώνει ακόμη και με τους παλμούς της καρδιάς (διότι ενδιαφέρεται για δωρεά και όχι για κατάκτηση). Με τον τρόπο αυτό ολόκληρος ο άνθρωπος γίνεται προσευχή, προσφέροντας τον κόσμο στο θυσιαστήριο της καρδιάς. Ο χωρόχρονος, που κάνει την καρδιά να πάλλει, δεν είναι πλέον μια ατέλειωτη φυλακή, αλλά ένας ναός γεμάτος από φως. Ο άνθρωπος «αισθάνεται» (με την αποφαιτική έννοια της φράσης «αισθάνομαι τον Θεό») τον αναστάντα Χριστό, ο οποίος είναι το πρόσωπο του Πατέρα, υπό το φως του Πνεύματος. Το Πνεύμα τον ενώνει με την αιώνια πνοή του Μονογενούς Υιού.

Σ' αυτούς τους γεμάτους νηφαλιότητα δρόμους, όπου απορρίπτονται οι γήινου επιπέδου κινήσεις, όπου σήμερα εμφανίζονται μερικοί χαρισματικοί, δεν τίθεται θέμα θεαματικών εκστάσεων, ούτε και «μυστικών» αγαλλιάσεων, αλλά συστηματικής εργασίας σε όλα τα επίπεδα της ύπαρξης, μέσα στο φως που έρχεται από το σταυρό μέσω της Πεντηκοστής. Μεγάλες διαχύσεις ειρήνης και φωτός εμφανίζονται με την «κένωση», όχι έκτος χρόνου, αλλά στο διάφανο προορισμό ενός χρόνου, ο οποίος από τώρα και στο εξής είναι «χαλκηδόνιος», ένας διάφανος προορισμός ο οποίος διαπερνά τα πρόσωπα και τα πράγματα. Ακτινοβολούν από το μοναδικό Πρόσωπο και αναδεικνύουν κάθε πρόσωπο σε μοναδικό. Η καρδιά-πνεύμα παίρνει φως και πετά μακριά με το θείο Πνεύμα σαν την περιστέρα του Ψαλμωδού. Από αυτό το εσωτερό κέντρο, το Φως κατακτά σιγά-σιγά ολόκληρο το πρόσωπο μεταμορφώνοντας ακόμη και τις αισθήσεις με μια πληρότητα ασυνήθιστη, η οποία μάς θυμίζει τόσο καλά τη συνάντηση του Μοτοβίλωφ με τον Άγιο Σεραφείμ του Σάρωφ. «Όταν γαρ η ψυχή», αναφέρεται σε μια ομιλία του Αγίου Μακαρίου, «προς την τελειότητα του πνεύματος καταντήση, τελείως πάντων των παθών αποκαθαρισθείσα, και τω Παρακλήτω Πνεύματι διά της αρρήτου κοινωνίας ενωθείσα και ανακραθείσα, και καταξιωθή πνεύμα γενέσθαι, συγκεκριμένη τω Πνεύματι, τότε όλη φως, όλη οφθαλμός, όλη πνεύμα, όλον χαρά, όλον ανάπαυσις, όλον αγαλλίασις, όλον αγάπη, όλον σπλάχνα, όλον αγαθότης και χρηστότης γίνεται. Όσπερ γαρ εν αβύσσω θαλάσσης λίθος πανταχόθεν ύδατι περιέχεται· ούτως ούτοι παντί τρόπω Πνεύματι αγίω ανακεκραμένοι, αφομοιούνται τω Χριστώ, τας αρετάς της δυνάμεως του Πνεύματος ατρέπτως εν εαυτοίς έχοντες, έσωθεν όντες άμωμοι, και άσπιλοι και καθαροί». Αυτοί οι καρποί του Πνεύματος είναι χαρίσματα αγάπης και διακονίας. Ο πνευματικός άνθρωπος που είναι βυθισμένος μέσα στην τριαδική ενότητα, είναι χωρισμένος από όλους και από κανένα: βιώνει μέσα στο μοναδικό Χριστό την πραγματικότητα να είναι ένας ανεπανάληπτος άνθρωπος. Είναι «ο πάντων χωρισθείς, και πάσι συνηρμοσμένος», όπως αναφέρει η γνωστή ρήση του Ευάγγελιου Ποντικού. Με αυτόν τον τρόπο αντιλαμβάνεται την ταυτότητα της αγάπης και της

ελευθερίας.

Τρία χαρίσματα συμπλέκονται εδώ: η διάκριση, το προορατικό χάρισμα και η συμπάθεια. Όσοι καθαρίσουν την καρδιά τους με δάκρυα εξέρχονται του εαυτού τους και ο Θεός τους αποκαλύπτει την κατάσταση των καρδιών των άλλων. Αυτό ονομάζεται διάκριση πνευμάτων: διότι ποτέ κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει τον άλλο παρά μόνο μέσα από αποκάλυψη. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνουν την πνευματική πατρότητα, σύμφωνα με την εικόνα του Πατέρα ο οποίος αγαπά θυσιαστικά και μεταδίδει το Άγιο Πνεύμα. Ο πνευματικός πατέρας γνωρίζει, με ένα είδος χαρισματικού ενστίκτου, πότε πρέπει να μιλήσει ή να σιγήσει, να ακούσει ή να ερωτήσει, πότε να εισηγηθεί θεραπεία ή να προτείνει εξέταση, να ανοίξει μια πληγή ή να τη θεραπεύσει... Διακρίνει στον εαυτό του και στους άλλους τις κινήσεις των λογισμών, τα πάθη μόλις αυτά αρχίσουν να φυτρώνουν. Είναι προικισμένος όχι μόνο με τη διάκριση που αποκτάται μέσα από την ανθρώπινη εμπειρία και σοφία, αλλά με μια πραγματική «θεία διάκριση», η οποία και μόνο του δίνει την ικανότητα να εισηγείται κάθε φορά μια λέξη που χαρίζει «ζωή στις ψυχές».

Το δώρο της διάκρισης συχνά στους πνευματικούς συνοδεύεται με το προορατικό χάρισμα. Προορατικό χάρισμα, παρά τις αποστάσεις, με ένα πολύ καθαρό τρόπο, παρατηρείται στον Μέγα Αντώνιο, ο οποίος, όπως μας διηγείται ο Άγιος Αθανάσιος, ενόσω βρισκόταν στην έρημο, πολλές φορές έφευγε και ερχόταν να δει τι συνέβαινε στις πόλεις και τους δρόμους της Αιγύπτου... Περισσότερο συχνά το προορατικό χάρισμα είναι μια εσωτερική κατάσταση: «Ζει μέσα σου», γράφει ο Στάρετς Αμβρόσιος της Όπτινα, «είναι πιο πολύ κοντά σου αυτός παρά εσύ στον εαυτό σου. Αισθάνεσαι ότι τα μάτια του βλέπουν όλα τα άσχημα και όλα τα καλά μέσα σου. Χαίρεσαι με αυτό και για το ότι τίποτα δεν ξεφεύγει από τα μάτια αυτού που ζει μέσα σου». Ο πνευματικός άνθρωπος, χάρη στην ταπείνωση, την προσευχή, τη διακονία και τη χαρά, μπορεί συγχρόνως να ανοίγεται στους άλλους και στον Θεό. Όταν βρίσκεται με το διπλανό του, με μια διάθεση εσωτερικής πτωχείας και περισυλλογής, τα λόγια που πρέπει να πει αποκαλύπτονται μέσα από την καρδιά του, χωρίς να σκεφθεί προηγουμένως για το τι πρέπει να πει. «Ο αφ' εαυτού λαλών την δόξαν την ιδίαν ζητεί, ο δε ζητών την δόξαν του πέμψαντος αυτόν, ούτος αληθής έστι, και αδικία εν αυτώ ουκ εστί» (Ιω. 7:18).

Αχώριστο από τα χαρίσματα της διάκρισης και της προορατικότητας εμφανίζεται και το χάρισμα της συμπάθειας, «της αγίας και πάσχουσας αγάπης», όπως την ονομάζει ο Αντώνιος του Κιέβου, της συμμετοχής στη μωρία της αγάπης εκείνης, η οποία έκανε τον Θεό να αφήσει την υπερβατικότητά του και να πεθάνει πάνω στο σταυρό. Αυτοί που δέχονται το δώρο της συμπάθειας, αποκτούν με τη χάρη

του Θεού τη δυνατότητα να θεραπεύουν και τον πιο μυστικό πόνο του γείτονά τους. Συσταυρώνονται με τον Χριστό και φτάνουν στην ατέλειωτή του τρυφερότητα-κατάνυξη. Εύχονται, μαζί με τον Απόστολο, «ανάθεμα είναι από του Χριστού υπέρ των αδελφών» τους (Ρωμ. 9:3). Προσεύχονται για την παγκόσμια σωτηρία. Ο Άγιος Ισαάκ ο Σύρος προσευχόταν για τα ερπετά και τους δαίμονες. Εύχονται, μαζί με τον Αββά Αγάθωνα, να βρουν ένα λεπρό να του προσφέρουν το σώμα τους και να πάρουν το δικό του, να υποφέρουν μόνοι τους τα βάσανα της κολάσεως ώστε κανείς να μην καταλήξει σ' αυτή. «Ὡσπερ ἐστὶν ὁ Θεὸς σκεπάζειν τὸν κόσμον, οὕτω γέγονεν ὁ Αββάς Μακάριος σκεπάζων τὰ ελαττώματα, ἀέβλεπεν ὡς μὴ βλέπων καὶ ἀήκουεν ὡς μὴ ἀκούων». Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, όταν εγκατέλειψε το Άγιον Όρος για ιεραποστολικό και κοινωνικό έργο, έλεγε: «Ας χάσει ο Χριστός ένα πρόβατο, έμενα, και ας κερδίσει τα άλλα». Ο πνευματικός άνθρωπος, που δέχεται αυτό το χάρισμα, διακρίνει στο διπλανό του, πέρα από προσωπεία και προσωπικά χαρακτηριστικά, μια κρυμμένη αλήθεια, αυτή του προσώπου. Κάτω από το φως αυτής της χαρισματικής αγάπης, οι ψυχές, που τόσο συχνά μισούν τον εαυτό τους και πιστεύουν ότι μισούνται και από τους άλλους, ανοίγουν. Ανακαλύπτουν ότι αγαπιούνται. Ανακαλύπτουν ότι η αγάπη είναι δυνατή.

(«Ορθόδοξος Μοναχισμός», εκδ. Αρμός, σ. 75-86)

<http://bit.ly/11JQ78f>